

SELETUSKIRI

Sotsiaalministri määruse „Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse ning erihoolekandeteenuste tegevusloa vormi ja taotlemisel nõutavate dokumentide loetelu kehtestamine“ eelnõu juurde

I Sissejuhatus

Käesoleva määruse eelnõuga kehtestatakse sotsiaalministri poolt talle sotsiaalhoolekande seaduse § 21² lõike 3 alusel antud volituse põhjal lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse ning erihoolekandeteenuse osutajale tegevusloa taotlemiseks vajalik tegevusloa taotluse vorm ja taotlemisel nõutavate dokumentide loetelu. Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevusloa taotluse vormis on tehtud vaid üksikuid parandusi ning nimetatud teenuste tegevusloa taotlusega nõutavate dokumentide loetelu on toodud seaduse tasandilt määrusesse.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Sirlis Sõmer-Kull (Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna juhataja, tel 626 9215, e-post: Sirlis.Somer-Kull@sm.ee), Anne Rähn (Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna sotsiaaltöö ja sotsiaalse kaasatuse juht, tel 626 9219, e-post: Anne.Rahn@sm.ee), Maarja Kraiss (Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna peaspetsialist, tel 626 9205, e-post: Maarja.Kraiss@sm.ee).

Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Kristi Nikolajeva (Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik, tel 626 9333, e-post: Kristi.Nikolajeva@sm.ee).

II Määruse eesmärk

Sotsiaalministri määruse „Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse ning erihoolekandeteenuste tegevusloa vormi ja taotlemisel nõutavate dokumentide loetelu kehtestamine“ eelnõu eesmärgiks on kehtestada erihoolekandeteenuste osutajatele tegevusloa saamiseks ühtne tegevusloa taotluse vorm sarnaselt lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevuslubade taotlusega. Ühtse vormi kehtestamisega tagatakse tegevuslubasid väljastavale Sotsiaalkindlustusametile sotsiaalhoolekande seaduse § 21² tegevusloa väljastamiseks vajaminev info tegevusloa taotlejate poolt ühtsel kujul edastamine. Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevusloa vorm on kehtestatud sotsiaalministri 29. jaanuari 2007. aasta määruses nr 15 „Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevusloa taotluse vormi kehtestamine“, kuna aga määruses tehakse mitmeid muudatusi erihoolekande osas ja mõistlik on kõikide teenuste tegevuslubade taotluste vormid ühe õigusaktiga kehtestada, kehtestatakse uuesti ka lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevusloa taotluse vorm ning senikehtinud määrus tunnistatakse kehtetuks.

Sotsiaalhoolekande seadusega kehtestatakse erihoolekandeteenuste osutamiseks tegevusloa nõue, mille kohaselt peab alates 2010. a 1. jaanuarist olema tegevusluba lisaks riigi või kohaliku omavalitsuse rahastatavale lapsehoiuteenusele ja asenduskoduteenusele ka igapäeva elu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse, toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteelise osutamiseks.

Psüühilise erivajadustega inimeste hoolekandeteenuste puhul on eelkõige tegemist teenuste kasutajate kaitsega. Erihoolekandeteenustele suunatakse raske psüühikahäirega inimesed, kes ei ole suutelised enda eest alati seisma ja kes sõltuvad paljus teenuse osutajast ning tema usaldusväärsusest. Seetõttu on kõikidel raske ja pikaajalise psüühikahäirega isikute teenuste puhul nõutud tegevusloa sisse viimine, et tagada eelkõige teenuse tarbijate kaitse.

III Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu **paragrahviga 1** kehtestatakse tegevusloa taotluse vormid lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse (lisa 1) ning igapäevaeltu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse, toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse (lisa 2) tegevusloa taotlemiseks.

Eelnõu lisa 1 on tehtud mõned sisulised muudatused võrreldes kehtiva vormiga, kuid suurem osa vormist kehtestatakse endisel kujul. Ühe muudatusena on lisatud esitatavate dokumentide juurde ehitise kasutusluba. Selle alusel on tegevusloa väljaandjal võimalik kontrollida, kas ehitise vastab ehitisele esitatavatele nõuetele ja on kasutamiseks kõlblik. Ehitisele, kus teenust osutatakse, tuleb ehitusseadusele vastavuse kohustus nii ehitusseadusest.

Väikse muudatusena on taotluse 6. punktist välja jäetud riigilõivu summa ning viide kontole, kuhu tuleb riigilõiv kanda. Kuna riigilõiv on kehtestatud riigilõivuseadusega ja see võib aja jooksul muutuda, kui tegevusloa väljaandmise ja menetlemise kulud suurenevad, siis ei ole mõistlik kirjutada summat määrusesse sisse. Summa taotluse vormis väljatoomise korral peaks riigilõivuseaduses vastava summa muutumisel ka antud vorme hakkama muutma. Muudatuse tagajärjel selleks edaspidi vajadus puudub. Konto andmed, millele riigilõiv kantakse, annab taotlejale maavalitsus või Sotsiaalkindlustusamet.

Lisaks on taotlusest välja jäetud füüsilisest isikust ettevõtja puhul võimalus märkida registrikoodi asemel isikukood, kuna alates 01.01.2009.a peab äriseadustiku § 3 lõike 2 kohaselt peab füüsilisest isikust ettevõtja esitama enne tegevuse alustamist avalduse äriregistrisse kandmiseks. Seega peab ka kõikidel FIE-del olema registrikood.

Eelnõu lisa 2 on tegevusloa taotlus erihooldekandeteenuse osutamiseks. Iga erihooldekandeteenuse tegevusloa taotlemiseks tuleb täita eraldi taotlus. Seda seetõttu, et erihooldekandeteenustel on määratud teenuseid saavateks sihtgruppideks erineva psüühilise erivajaduse raskusastmega, sh ööpäevaringse erihooldusteenuse puhul 4 erineva raskusastmega, isikud, kellel on õigus riigi rahastatavale teenusele ning nimetatud sihtgruppide puhul on nendele osutataval erihooldekandeteenusel erinevad nõuded, seega ka taotlusesse kantavad andmed on oluliselt erinevad ning ühte taotlusesse kandes tekitaks segadust taotluse menetlejas.

Ööpäevaringse erihooldusteenuse osutaja võib osutada teenust kohtumäärusega hooldekandetasutusse paigutatud isikule, sügava liitpuudega isikule ja ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või pikaajalise psüühikahäirega isikule siis, kui tegevusloale on vastav märge tehtud. See tähendab, et kui isikule on antud tegevusluba ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamiseks ja tegevusloa otsuses ei ole märgitud, et teenuse osutaja võib teenust osutada ka kohtumäärusega teenusele paigutatud isikule, sügava liitpuudega isikule ja ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või pikaajalise psüühikahäirega isikule, siis loetakse, et teenuse osutajal on tegevusluba vaid ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamiseks. Antud teenuse puhul on erisuse tekitamine, sh tegevusloale vastava märke kandmine isikute osas, kellele võib teenust osutada, vajalik selleks, et teenuse kasutajal, sh Sotsiaalkindlustusametil oleks näha, et teenuse osutaja vastab ka neile nõuetele, mis on kohtumäärusega teenusele paigutatud isikule, sügava liitpuudega isikule ja ebastabiilse remissiooniga raske, sügava või pikaajalise psüühikahäirega isikule teenuse osutamisel teenusele ette nähtud.

Lisa 2 punktis 1 tuleb kirja panna ettevõtja andmed: ettevõtja nimi, registrikood, telefon, faks, e-post, veebi aadress. Samuti tuleb märkida ettevõtja (kontakt/posti) aadress:

maakond, linn/vald, küla/alev/alevik/linnaosa, tänav, talu/maja nimi, maja ja korteri nr, postiindeks.

Lisa 2 punktis 2 tuleb ristiga märkida teenus, mille tegevusluba taotletakse: igapäevaelu toetamise teenus, töötamise toetamise teenus, toetatud elamise teenus, ööpäevaringne erihooldusteenus. Kui ööpäevaringset erihooldusteenust tahetakse hakata osutama ka kohtumäärusega teenusele paigutatud isikutele või sügava liitpuudega või ebastabiilse remissiooniga psüühikahäirega isikutele, tuleb teha lisaks vastav märge ka vastava sihtgrupi juures. Selle alusel hakkab tegevusloa väljaandja hindama ja kontrollima nõuetele vastavust ning teab teha ka vastava märke tegevusloale.

Lisa 2 punktis 3 peab taotleja märkima erihoolekandeteenuse osutamise koha (kohtade) aadress(id) ja sidevahendite andmed ning taotletav maksimaalne isikute arv, kellele nimetatud kohas teenust osutatakse. Igapäevaelu toetamise teenuse ja toetatud elamise teenuse osutamisel ainult teenusele suunatud isiku eluruumides teenuse osutamise koha aadressi ei märgita, vaid tuuakse ära maksimaalne kohtade arv, kuna isiku eluruumidele tervisekaitsenõuded ei laiene ning samuti ei ole teada tegevusloa taotlemisel nende isikute elukohtade aadresse.

Lisa 2 punktis 4 peab märkima teenust osutava tegevusjuhendaja andmed: eesnimi, perekonnanimi, isikukood, telefon, e-post, eriala või kvalifikatsioon, eriala või kvalifikatsiooni tõendava dokumendi andmed (number, väljaandmise kuupäev, väljaandja õppeasutus, väljaandmise koht), sotsiaalhoolekande seaduse §-s 11³⁴ lõike 1 punktis 1 nimetatud 260-tunnise koolituse läbimist tõendava dokumendi andmed (number, väljaandmise kuupäev, väljaandja, väljaandmise koht, koolitusele registreerimise kuupäev, mis täidetakse tegevusjuhendajana tööle asunud töötaja puhul, kes on registreerunud 260-tunnisele koolitusele või täienduskoolitusele (märkida vastavasse lahtrisse koolitusele registreerimise kuupäev). Töötamise toetamise teenuse osutamisel sotsiaalhoolekande seaduse §-s 11³⁴ lõikes 2 nimetatud täienduskoolituse läbimist tõendava dokumendi andmed (number, väljaandmise kuupäev, väljaandja, väljaandmise koht) peavad olema kohustuslikuna lisatud alates 2015. aastast, kuna nimetatud nõue jõustub alles siis. Kohtumäärusega ööpäevaringsele erihooldusteenusele paigutatud isikule teenuse osutamisel tuleb lisada sotsiaalhoolekande seaduse § 11³⁴ lõike 4 punktis 1 nimetatud täienduskoolituse läbimist tõendava dokumendi andmed (number, väljaandmise kuupäev, väljaandja, väljaandmise koht), sügava liitpuudega või ebastabiilse remissiooniga isikule ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamisel sotsiaalhoolekande seaduse § 11³⁴ lõike 4 punktis 2 nimetatud täienduskoolituse läbimist tõendava dokumendi andmed (number, väljaandmise kuupäev, väljaandja, väljaandmise koht, koolitusele registreerimise kuupäev, mis täidetakse tegevusjuhendajana tööle asunud töötaja puhul, kes on registreerunud 260-tunnisele koolitusele või täienduskoolitusele (märkida vastavasse lahtrisse koolitusele registreerimise kuupäev).

Lisa 2 punktis 5 tuleb märkida riigilõivu tasumise kuupäev. Riigilõiv 500 krooni tasutakse Rahandusministeeriumi kontole, kasutades viitenumbrina Sotsiaalkindlustusameti e-riigikassa konto numbrit.

Lisa 2 punktis 6 märgitakse tegevusloa taotluse allkirjastanud isiku andmed (seaduslik esindaja): ees- ja perekonnanimi, telefon, taotluse esitamise kuupäev, e-post, allkiri.

Paragrahvi 2 kehtestatakse tegevusloa taotlusega esitatavate dokumentide loetelu, mille taotleja peab lapsehoiuteenuse, asenduskoduteenuse, igapäevaelu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse, toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse tegevusloa taotlemiseks lisaks taotlusele esitama (**lõige 1**):

Punkt 1 - Tervisekaitseinspeksiooni tõendi ruumide kehtivatele tervisekaitsenõuetele vastavuse kohta, välja arvatud juhul, kui lapsehoiuteenust osutatakse teenusel viibiva lapse eluruumis või igapäevaelu toetamise teenust või toetatud elamise teenust osutatakse teenusele õigustatud isiku eluruumis, kuna nimetatud teenuste osutamisel isiku eluruumides ei pea ruumid vastama tervisekaitsenõuetele;

Punkt 2 - ehitise, milles hakatakse teenust osutama, kasutusloa, välja arvatud juhul, kui lapsehoiuteenust osutatakse teenusel viibiva lapse eluruumis, igapäevaelu toetamise teenust või toetatud elamise teenust osutatakse teenusele õigustatud isiku eluruumis. Kuna teenuse osutamisel isiku eluruumis ruumide tervisekaitsenõuetele vastavust ei ole kehtestatud (lähtudes põhimõttest, et isik elab ise selles ruumis), siis nendel juhtudel ehitise kasutusluba ei ole vaja esitada. Lapsehoiuteenuse osutamisel lapse kodus vastutab lapse kodu turvalisuse eest lapsevanem.;

Punkt 3 - kasvatusala töötaja, perevanema või tegevusjuhendaja välisriigis omandatud eriala või kvalifikatsiooni tõendava dokumendi või kutsetunnistuse ära kiri, kui see ei ole kantud Eesti Vabariigi haridusseaduse § 36⁶ lõike 4 alusel loodud infosüsteemi või kutseseaduse § 14 alusel loodud kutseregistrisse;

Punkt 4 - esmasel tegevusloa taotlemisel tegevusjuhendajate, lapsehoidjate, kasvatusala töötajate või perevanemate kirjaliku nõusoleku tegevusluba taotleva teenuse osutaja juurde tööleasumiseks. Nimetatud dokument on vajalik näitamaks tegevusloa väljaandjale, et teenuse osutajal on nõuetele vastavad tegevusjuhendajad olemas ning valmis ka tööle asuma.

Lõike 2 kohaselt esitab lapsehoiu- või asenduskoduteenuse osutamise tegevusloa taotlemise korral taotleja lisaks taotlusele ja lõikes 1 nimetatud dokumentidele lapsehoidja allkirjaga kinnituse, et ta vastab „Sotsiaalhoolekande seaduse” § 12⁷ lõikes 2 sätestatud nõuetele (**punkt 1**) või perevanema allkirjaga kinnituse, et ta vastab „Sotsiaalhoolekande seaduse” § 15¹⁰ lõikes 2 sätestatud nõuetele (**punkt 2**) ja lapsehoidja, perevanema või kasvatusala töötaja tervisetõendi nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta (**punkt 3**). Nimetatud dokumentide osas võrreldes kehtiva õigusega muudatusi ei ole.

Lõike 3 järgi kui lapsehoiu- või asenduskoduteenust soovitakse osutada lapsehoidja või perevanema eluruumides, tuleb esitada lisaks eelpool loetletud dokumentidele eluruumi omaniku nõusolek (**punkt 1**), lapsehoidjaga või perevanemaga ühist eluruumi kasutava täieliku teovõimega isiku allkirjaga kinnitus (**punkt 2**) ja lapsehoidja või perevanemaga ühist eluruumi kasutava täisealise isiku tervisetõend nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta (**punkt 3**). Nimetatud dokumentide osas võrreldes kehtiva õigusega muudatusi ei ole.

Lõikega 4 sätestatakse, et igapäevaelu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse, toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamise tegevusloa taotlemise korral esitab taotleja lisaks taotlusele ja lõikes 1 nimetatud dokumentidele tegevusjuhendaja tervisetõendi nakkushaiguste suhtes tervisekontrolli läbimise kohta. Tervisetõendi omamise kohustus tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 13 lõike 1 punktist 3.

Asutamisel olevale juriidilisele isikule tegevusloa taotlemisel esitab taotleja teenuse, mille osutamiseks tegevusluba taotletakse, taotlemiseks nõutavad dokumendid ja asutamisel oleva juriidilise isiku asutamislepingu või -otsuse kinnitatud ära kirja ning põhikirja või ühingulepingu ära kirja (**lõige 5**). Nimetatud sätte osas ei ole tehtud muudatusi võrreldes kehtiva õigusega asenduskoduteenuse ja lapsehoiuteenuse tegevusloa taotlemise puhul. Täiendavalt on nõutav nimetatud dokument ka erihooldekandeteenuse osutamiseks tegevusluba taotlevatelt isikutelt.

Eelnõu **paragrahviga 3** tunnistatakse kehtetuks sotsiaalministri 29. jaanuari 2007. aasta määrus nr 15 „Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevusloa taotluse vormi

kehtestamine”, kuna nimetatud määrusega kehtestatavad vormid kehtestatakse eelnõuga tervikuna uuesti.

Tegevusloa omamise nõuet hakatakse rakendama alates 2010. aasta 1. jaanuarist, kuid tegevusloa regulatsioon jõustub samuti 2009. aasta 1. jaanuaril, võimaldades teenuse osutajatel juba enne 2010. aasta 1. jaanuari tegevuslube taotlema hakata. Kuna eelnõu jõustamise ajal 01.01.2009 osutab erihoolekandeteenuseid hinnanguliselt 80 asutust, siis peab jääma mõistlik aeg neile ja ka SKA-le tegevuslubade taotlemise menetlemiseks ja välja andmiseks. Samuti on vajalik anda üleminekuajal vajadusel tegevuslubade väljaandjatele vastavasisuliselt koolitusi läbi viia.

Määruse lisas kehtestatavad tegevusloa taotluse vormid on kättesaadavad majandustegevusregistri koduleheküljel aadressil (mtr.mkm.ee), kus on üleval ka kogu info taotluse täitmise kohta. Taotlus koos lisadokumentidega esitatakse posti teel või digitaalallkirjastatult teenuse osutamise asukohajärgsele maavanemale, Sotsiaalkindlustusametile või portaali - X-tee teenused ettevõtjale - kaudu (äriregistris registreeritud ettevõtjad). Elektroonse esitamise korral peavad taotlusele lisatud dokumendid olema digitaalallkirjastatud.

IV Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus käesoleva reguleerimiseseme osas puudub. Lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse ning erihoolekandeteenuste tegevusloa vormi ja taotlemisel nõutavate dokumentide loetelu kehtestamine on liikmesriigi pädevuses. Kuigi Euroopa Liidu üheks peamiseks põhimõtteks on ettevõtlusvabadus ja teenuste vaba osutamine, siis on põhjendatud juhtudel lubatud seada täiendavaid tingimusi teenuste osutajatele, sh eelkontrolli läbimine ehk tegevusloa taotlemine teenuse osutamise käivitamisel. Tegevusloa nõue võimaldab eelkontrollida, kas teenuse osutaja pakutav vastab teenusele esitatud nõuetele, samuti järelkontrolli korras teha ettekirjutusi ning nõuetele mittevastavusel peatada tegevusluba ning sellega ka õigus teenust osutada.

V Määruse mõjud

Eelnõuga kehtestatakse erihoolekandeteenuste osutajatele tegevusloa saamiseks ühtne tegevusloa taotluse vorm sarnaselt lapsehoiuteenuse ja asenduskoduteenuse tegevuslubade taotlusega, mis tagab tegevusloa väljastajale vajaminev info tegevusloa taotlejate poolt ühtsel kujul.

VI Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Tegevusloa väljaandjatena on nimetatud sotsiaalhoolekande seaduses nii maavanemat kui Sotsiaalkindlustusametit, kes mõlemad teostavad ka järelevalvet teenuste, millele nad tegevusloa on andnud, osutamise kvaliteedi üle. Sotsiaalhoolekande seaduse järgi tuuakse järelevalve korraldamine erihoolekandeteenuste osas maavalitsuste alt Sotsiaalkindlustusameti alla, millega viiakse erihoolekandeteenustel osutamise ja saamisega seotud asjaajamine ühe institutsiooni – Sotsiaalkindlustusameti - alla. Sellega suureneb Sotsiaalkindlustusameti halduskoormus, sest Sotsiaalkindlustusamet hakkab väljastama erihoolekandeteenuse osutajatele tegevuslube, sõlmima teenuseosutajatega raamlepinguid, hüvitama omaosalust ning viima läbi teenuseosutajate järelevalvet (kvaliteedikontrolli). Sotsiaalkindlustusameti roll järelevalve osas suureneb ning maavalitsuste roll kaob ära.

Sotsiaalkindlustusameti hinnangul on neil uute ülesannete lisandumisel vaja täiendavalt tööle võtta 2 inimest, kes hakkavad tegelema tegevuslubade väljastamise ja järelevalvega. Tööle

võetakse vajaliku hariduse saanud inimesed, mistõttu täiendavat koolitust neile ette nähtud ei ole. Kulud kaetakse SKA eelarve piires.

VII Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, kuid tegevusloa omamise nõuet hakatakse rakendada alates 2010. aasta 1. jaanuarist, võimaldades teenuse osutajatel juba enne 2010. aasta 1. jaanuari tegevuslube taotlema hakata.

VIII Eelnõu koostamine

Eelnõu esitati koostamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Siseministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Sotsiaalkindlustusametile, AS-le Hoolekandeteenused ja Eesti Sotsiaalasutuste Juhtide Nõukojale. Rahandusministeerium esitas märkuse, mille kohaselt määruse rakendamisest tulenevad kulud tuleb katta Sotsiaalministeeriumi valitsemisala eelarve piires. Märkust ei arvestata osas, mis puudutab majandustegevusregistri arendamise kulusid, kuna need on planeeritud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarves.

Riho Rahuoja
Perepoliitika ja sotsiaalala asekancler